

Studiekvalitetsmelding 2019

Det medisinske fakultet

Denne studiekvalitetsmeldingen skrives i april 2020, en tid som for hele UiB er sterkt preget av utbruddet av COVID19, med stengt campus og en rekke ringvirkninger for hele virksomheten. Studiekvalitetsmeldingen omhandler i store trekk rapporteringsåret 2019, og er knyttet til konkrete oppfølgingspunkter i studiekvalitetssystemet ved UiB. Studiekvalitetsmeldingen vil dermed ikke fokusere på utbruddet, men det kan bli trukket inn forhold ved dette, dersom det påvirker fakultetets prioriteringer, oppfølging av studiekvalitet eller andre forhold. Dette er avklart med Studieavdelingen.

Hovedkonklusjoner fra fakultetenes dialogmøter

Tidspunkt for fakultetets dialogmøte med programutvalgene¹ falt uken etter at UiB gikk bort fra campusundervisning grunnet utbruddet av COVID19, og møtet ble derfor benyttet til sterkt tiltrengt koordinering av den videre undervisningsaktiviteten. Senere møter mellom fakultet og programutvalg har også i stor grad måtte omhandle utbruddet, særlig ettersom fakultetet har spesielle forutsetninger i form av et betydelig praksisfelt og en stor grenseflate mot helsetjenesten.

Programutvalgene har utarbeidet egenvurderinger, og har i utarbeidelsen hatt løpende dialog med fakultetet, selv om det formelle dialogmøtet har uteblitt. Punktene nedenfor er basert på disse egenvurderingene:

- Farmasi fikk i 2019 etablert NORPART-prosjektet PEPER i samarbeid med Muhimbili University of Health and Allied Sciences i Tanzania. Det fokuseres på samarbeid innen utdanning og forskning, og prosjektet åpner for økt mobilitet av farmasistudenter og ansatte, både inn og ut.
- Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi rapporterer om svært gode erfaringer med det etablerte kurstilbudet i helseinformatikk (20SP) og vil i løpet av 2020/2021 vurdere om det er marked for å utvide tilbudet i form av en egen, erfaringsbasert mastergrad.
- Helsefag vedtok i 2019 nye retningslinjer for kliniske veiledere i manuellterapi, og som en konsekvens av dette vil det bli omskiftninger i veilederkorpset i 2020. Det blir en prioritet å følge opp veiledere og sikre god, kliniske veiledning for studentene. Ved utgangen av vårsemesteret 2020 er første studieår av nytt masterprogram i helse og samfunn gjennomført.
- Odontologiske fag melder om at implementeringen av RETHOS (nærmere beskrevet under fakultetets satsingsområder) for odontologi- og tannpleierutdanningene har prioritet i 2020, for odontologiutdanningen må implementeringsprosessen samordnes med innføring av ny studieplan. I tillegg arbeides det mye med ny samarbeidsmodell for spesialistutdanningen sammen med Helsedirektoratet og tannhelsetjenestens kompetansesentre. Fremtidig finansiering og langtidsplanlegging av denne utdanningen er også et stort tema. Programutvalget påpeker at alle disse prosessene kan påvirkes av stenging av Odontologisk universitetsklinikk som følge av COVID-19.

¹ De fleste studentene ved MED studerer ved profesjonsutdanninger som er knyttet til flere institutt, og programutvalgene er fakultetsorgan. Fakultetet gjennomfører dermed dialogmøter, som fastsatt i studiekvalitetssystemet, med programutvalgene, som igjen har kontakt med instituttene.

- Biomedisin har arbeidet med å utvikle et nytt emne med sommerskole i samarbeid med Shandong universitet i Kina, Dette nye emnet komplementeres av et allerede eksisterende emne ved instituttet. Dersom programmet lykkes med dette kan det knyttes til ChiNor-satsingen til Forskningsrådet (<https://www.forskningsradet.no/omforskningsradet/programmer/chinor/>). Sommerskole i Shandong i 2020 er avlyst grunnet COVID19, men sommerskole i Seili, Finland, gjennomføres digitalt.
- Ernæring kan melde om vesentlig redusert frafall ved Bachelorprogram i human ernæring, noe som både medfører økt veiledningsbehov tilknyttet bacheloroppgaven og økt konkurranse om plassene ved Masterprogram i klinisk ernæring. Programutvalget påpeker at miljøet har forholdsvis få faglige ressurser, noe som øker sårbarheten i de tre ernæringsprogrammene. Ellers fremheves arbeidet med RETHOS og et arbeid for å synliggjøre programmenes ressursbehov mot Kunnskapsdepartementets finansieringskategorier.
- Global helse arbeider aktivt med å kunne tilby flere av sine emner fullstendig digitalt. Dette er ekstra aktuelt grunnet koronautbruddet, men også en konsekvens av et lavere opptak av studenter fra lav- og mellominntektsland etter bortfall av kvoteordningen i 2015. En løsning der flere elektive emner i sin helhet kan tilbys over nett vil gjøre det mulig for flere studenter i utlandet å gjennomføre masterprogrammet.
- Medisin fremhever fortsatt digitalisering av studiet som et satsingsområde, i tillegg hvordan man kan benytte digitale systemer for bedre tilbakemelding til studentene. For lav grad av tilbakemelding er fremhevet både av studentrepresentanter og i tilbakemeldinger gjennom Studiebarometeret. I tillegg er det ønskelig å få til en vurdering av hvordan de ulike medisinske fagområdene er ivaretatt i den helhetlige medisinske studieplanen.

Satsingsområder for 2020

I 2020 går fakultetet i gang med en rekke større satsinger. Alrek helseklynge etablerer seg i nytt bygg august 2020 (byggetrinn 3), og å etablere relevante fakultets- og instituttmiljøer, inkludert studentaktivitet, i de nye lokalene står sentralt.

Fakultetet starter også opp med det ambisiøse prosjektet «Vestlandslegen», som skal utrede en helt ny studiemodell i medisin for å øke kapasiteten i legeutdanningen ved UiB. Dette kommer som et tilsvarende til konklusjonene fra Grimstadutvalget om at Norge må utdanne flere leger for å møte fremtidens krav til helsetjenesten. Vestlandslegen går i korte trekk ut på at det tas opp et nytt medisinskull (inntil 120 studenter) med studiestart om våren, som avlegger de første tre årene av utdanningen i Bergen, og de siste tre ved samarbeidende sykehus, i første rekke Stavanger universitetssykehus.

For å kunne gi studentene som tas opp i Vestlandslegen like god undervisning som i eksisterende medisinske studieplan er det igangsatt prosjekter for å utforske hvordan AR/VR og andre digitale hjelpemidler kan benyttes i trening som tradisjonelt har vært utført praktisk – eksempelvis laboratoriearbeid, anatomi/fysiologi og undersøkelsesteknikk. Behovet for dette er ytterligere aktualisert av koronautbruddet.

For profesjonsutdanningene som leder frem til autorisasjon som helsepersonell er det innført nye nasjonale retningslinjer (RETHOS). Arbeidet med å implementere dette er en viktig prioritet frem mot studieåret 2021/2022, da retningslinjene trer i kraft, og aktuelle programutvalg er i gang med kartlegging av eksisterende studieplaner for å avdekke behov for endringer.

I 2020 vil fakultetet starte implementeringen av ny studieplan i odontologi. Den nye studieplanen vil både føre til bedre utnyttelse av universitetsklinikken, mer samarbeid mellom studenter, mer helhetlig pasientbehandling til beste for både student og pasient, samt en jevnere arbeidsbelastning for studentene i gjennomføringen av studiet.

Fakultetet har fortsatt ambisjoner om å opprette et integrert femårig masterprogram i kiropraktikk, og dermed følge opp Stortingets vedtak om at det skal legges til rette for en slik utdanning i Norge. Opprettelsen forutsetter at det tildeles tilstrekkelige ressurser, og et revidert utkast til plan for oppretting ble oversendt universitetsledelsen høsten 2019.

Gjennomførte og planlagte emne- og programevalueringer

Det er ikke gjennomført programevalueringer i 2019. Det er gjennomført 46 emneevalueringer ifølge kvalitetsbasen.

I 2020 vil det gjennomføres evalueringer for Bachelorprogram i tannpleie, Integrert masterprogram i farmasi, Masterprogram i human ernæring og Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi. Det er ellers laget en plan for evaluering av alle studieprogram ved fakultetet frem mot 2024.

Budsjettprioriteringer (endringer)

Ettersom studiekvalitetsmeldingen for 2018 ble utarbeidet og levert i høstsemesteret (september) sammenfaller både budsjettperiodene og prioriteringene til en viss grad med dem som beskrives her. Dette er likevel store satsinger som krever ressurser over tid.

Fakultetet prioriterer følgende områder på studiefeltet i budsjettinnspill og –vurderinger:

- Vestlandslegen – ny studiemodell i medisin
- Etablering av Helselederlinjen
- Alrek helseklynge som undervisningsbygg (neste byggetrinn)
- Medisinsk AI
- Digitalisering av laboratorieundervisning gjennom VR/AR

Studieportefølje og dimensjonering - programopprettinger og nedlegginger

Fakultetet gjør ingen større endringer i den eksisterende programporteføljen, og det lyses ut tilsvarende antall plasser i opptaket for 2020/2021 som ved sist opptak. Masterprogram i helse og samfunn skal etter studieplanen ha opptak annethvert år, men grunnet et svakt opptak i 2019 blir programmet også lyst ut i 2020. Helse Bergen har trukket seg fra avtale om veiledningstjenester til studenter innen studieretningene radiografi og bioingeniør ved dette programmet, og disse studieretningene lyses derfor ikke ut inntil situasjonen er nærmere avklart.

Fakultetet vil i 2020 søke Universitetet i Bergen om å opprette et toårig masterprogram i helseledelse, populært kalt «Helselederlinjen». Dette studiet vil være unikt i norsk sammenheng, og være integrert mot de fem- og seksårige helseprofesjonsutdanningene etter modell fra forskerlinjene. Studentene vil dermed avlegge en toårig mastergrad parallelt med sin helseprofesjonsutdanning, og er følgelig et tilbud til særlig dyktige og engasjerte studenter. Det er ambisjoner om å ta opp studenter fra hele landet, og konseptet har blitt godt mottatt av profesjonsforeningene. Totalt inkluderer opptaksområdet 19 grunnutdanninger fra fem læresteder.

Tiltak for økt gjennomføring på normert tid

I 2019 har det blitt satt fokus på Bachelorprogram i tannpleie, som er det grunnstudiet ved fakultetet som hatt det største frafallet over flere år. Det er etter første studieår at de fleste studenter enten

slutter frivillig, eller blir flyttet til lavere kull/mister studieretten grunnet progresjonsregler. Fokus for utredning og forbedring ble derfor også studieprogrammets første år. Fakultetsledelsen avholdt dialogmøte med det aktuelle kullet. Tilbakemeldingen fra studentene var at de hadde stor interesse for studiet og yrket som tannpleier, men at basalfaglige emner ble opplevd som meget krevende for en utdanning som ikke krever realfagskompetanse utover generell studiekompetanse, og lite yrkesrelevante. Dette resulterte i høy strykprosent, og gjorde studentene motløse. Studentenes oppfatning ble understøttet av undersøkelser fakultetet gjorde på opptaksdata, eksamensdata og innholdet i studieplanen.

Programutvalg for odontologiske fag fikk i oppdrag å komme med forslag til en justering av undervisnings- og vurderingsopplegg for første studieår, og følgende tiltak ble vedtatt:

- Flytting av noe undervisning fra første til andre semester, for å jevne ut arbeidsbelastningen mellom semestrene, innføres fra studieåret 2020/2021.
- Endring av vurderingsform fra skoleeksamen til mappevurdering, og mer av undervisningen som seminar, i det krevende emnet TPBAKBK Kjemi og biokjemi. Innført høsten 2019.
- Endre læringsutbyttet for samme emnet, og fokusere dette mot det faglige nivået som er nødvendig for en tannpleier i yrket.
- Innføring av mentorordning fra og med høsten 2020.

I tillegg arbeider farmasi aktivt med å opprette en mentorordning, arbeidet ble startet opp høsten 2019. Erfaringene som er gjort siden da, blant annet i dialog med studentene, har medført at man har gått bort fra opprinnelig plan om å benytte faglig ansatte som mentorer, og vil heller rekruttere erfarne studenter som mentorer.

Studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer

Fakultetet har mange emner, særlig innen profesjonsutdanningene, som er naturlig studentaktive gjennom klinisk praksis og praktiske øvelser. Spørsmålet blir da hvordan fakultetet kan heve studentaktiviteten innenfor emner, eller deler av emner, som i klassisk forstand er forelesningsfag.

Større innslag av studentaktiv undervisning og formativ vurdering har vært en av bærebjelkene i studieplanen Medisin2015, og særlig Team-basert læring (TBL) gjøres det bruk av i de fleste semesteremner. Vi ser også at andre miljø gjør bruk av interaktive quizer. Vi vil i denne sammenhengen også trekke frem innsatsen som gjøres for utvikling av undervisning ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin. Instituttet har de senere årene lagt stor innsats ned i å skape en kultur for utvikling av undervisning i kollegagrupper, noe instituttet mottok fakultetets studiekvalitetpris for i 2016. Dette har i 2019 resultert i forbedrede og mer studentaktive undervisningsopplegg innenfor miljøene i medisinsk statistikk, som underviser både i medisinstudiet og Masterprogram i global helse, og samfunnsfarmasi.

Innen vurdering har det for en rekke emner blitt tatt i bruk mappevurdering som vurderingsform. Fakultetet og instituttene har også arrangert den krevende, men svært formålstjenlige, vurderingsformen OSKE (klinisk stasjonseksamen) for medisin og farmasi de senere årene. Det arbeides med å innføre OSKE også for odontologi i forbindelse med implementering av ny studieplan, og det er for ernæring innført klinisk muntlig eksamen, omtalt som «mini-OSKE».

Handlingsplaner

Slik vi vurderer det, er både gjennomførte tiltak og planlagte satsinger godt forankret i UiBs handlingsplan for utdanning og i UiBs klyngesatsinger. For profesjonsutdanningene pågår det i tillegg et nasjonalt arbeid knyttet til RETHOS-prosessen som også innebærer at nasjonale retningslinjer i noen grad vil bli styrende for utviklingen av disse utdanningene.

Utviklingsavtale med KD

Videreutvikling av studieprogram innen marin, klima og energiomstilling, globale samfunnsutfordringer.

Studieprogrammene Masterprogram i global helse og Masterprogram i Helse og samfunn er sentrale utdanninger knyttet til satsingen på globale samfunnsutfordringer.

Økt gjennomstrømming.

Fakultetet prioriterer å øke gjennomstrømmingen i studieprogrammene og arbeider konkret med tiltak for tannpleieutdanning, som beskrevet tidligere i dokumentet.

Meritteringsordning fremragende undervisere.

Meritteringsordning ble vedtatt i fakultetsstyret i desember 2019. Ordningen er utarbeidet ved Enhet for læring, fakultetets pedagogiske enhet. Merittert status kan tildeles vitenskapelige ansatte som har vist betydningsfull innsats for å sikre utdanningskvalitet i bred forstand. Merittering gir tittel som «merittert underviser» og permanent lønnsøkning. Ordningen lyses ut første gang i 2020, og de første tre årene årlig, deretter hvert andre år.

Andel kandidater med utvekslingsopphold som del av grad.

Fakultetet ønsker å øke andelen utreisende studenter. Vi er positive til forslaget om en ordning med såkalt aktiv avmelding fra utveksling. Vi viser også til tidligere innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet der tilrettelegging for kortere opphold (mindre enn tre måneder) er sentralt for profesjonsutdanningene.

Søknadsaktivitet og gjennomslag i nasjonale utlysninger.

Fakultetet vil i 2020 søke DIKU om midler utlyst i prosjektet «Pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialutdanningene».

Øke etter- og videreutdanningstilbudet.

Vi har for tiden ingen konkrete nye planer for langvarig utvidelse av vårt EVU-tilbud. Det foregår samtaler mellom flere universiteter om at UiB kan ta et ansvar for nasjonale kurs innen dyreforsøk. Dette vil kunne bli organisert som en EVU-aktivitet.